

לחברי לשכת הממונים על הבטיחות (ע"ר), מקצועניים זה אנחנו

אין לנו כאנשי מקצוע ששואפים ללמוד, להשתלם ולהיות טובים ומקצועיים יותר, "כלי", טוב יותר מאשר פסקי דין על מנת ללמוד ולהפנים מה בית המשפט מצפה מאיתנו כאנשי מקצוע וליישם לקחים מכשלים ושגיאות של אנשי מקצוע אחרים בעבר אשר בית המשפט דן בעניינם.

מקריאת פסקי דין, אנחנו יכולים לשאוב ידע רב מאד לאחר הניתוח שעושה בית המשפט עם כל מקרה ומקרה וללמוד כיצד בית המשפט מיישם הלכה למעשה את דברי החקיקה, הלכות שונות ויוצק תוכן משפטי ומעשי על המקרה שלפניו.

ה"שפה" המשפטית הינה "שפה" מורכבת, שונה מכל "שפה" אחרת, אדם שלא בקיא בתורת המשפט, לא תמיד יוכל להבין את הניתוחים המשפטיים, האיזונים ושימוש בכלים משפטיים שונים כפי שעושה בית המשפט בניתוח כל מקרה ומקרה כפי שבא לידי ביטוי בפסקי הדין ולכן, בפסק דין זה כמו בשאר פסקי הדין העולים באתר "לשכת הממונים" מעת לעת לטובת החברים, גרעתי חלקים משפטיים שעלולים לבלבל את הקורא ואינם מענייניו, הדגשתי את הנדרש והוספתי הערות על פי מיטב הבנתי ולטובת הקורא.

פסק דין זה של בית המשפט המחוזי, דן בעניין תאונת עבודה של עובד במפעל תוך כדי עבודה עם מסוע, תשומת ליבכם לדברי בית המשפט על חשיבות הדרכות, החתמה על דף משימות ופיקוח על שיטות עבודה.

אציין כי הוגשו שני ערעורים על פסק דין זה לבית המשפט העליון על ידי שני הנתבעים ושני הערעורים נדחו ביום: 1.8.21

בהצלחה

אייל פלטק, עו"ד

Platek.adv@gmail.com

כל הזכויות שמורות : אייל פלטק, עו"ד / "נבו" הוצאה לאור

ת"א 21385-02-17

בפני כבוד השופט רמי חיימוביץ

תובע פלוני

נגד

נתבעים 1. דים אריזות ושינוע בע"מ
2. מפעלי ים המלח בע"מ

ב"כ התובע עו"ד גדעון פנר ; עו"ד לאה טל

ב"כ הנתבעים עו"ד אלכס אייזנברג

פסק דין

תביעה לפיצוי בגין נזקי גוף שנגרמו לתובע בתאונת עבודה שארעה ב-27/10/2014.

בעלי הדין

1. התובע יליד 24/12/1982, כבן 39. במועד התאונה היה כבן 32.
2. נתבעת 1, דים אריזות ושינוע, הייתה מעסיקתו בזמן התאונה.
3. נתבעת 2, מפעלי ים המלח, היא בעלת בית האריזה בו קרתה התאונה, והיא שכרה את שירותי נתבעת 1, שעובדיה, בהם התובע, עבדו בבית האריזה.
4. בבית האריזה נארזו מינרלים שונים (מלח, אשלג ומגנזיום) בשקים במשקל משתנה משקים קטנים במשקל 25 ק"ג ועד שקי ענק במשקל טון וחצי (ביג בג).
5. התאונה ארעה בקו אריזות שקי המלח שהיו שקי ענק במשקל טון וחצי והובלו על גבי מסוע באורך כחמישים מטר שהורכב משלושה מקטעים רציפים. על פי הראיות העבודה בוצעה באופן הבא: בתחילת המסוע עמדת המילוי בה מילא אחד העובדים שק ענק שהונח על גבי משטח עץ. השק המלא נסע על גבי המסוע לעמדת פריקה שהייתה בסופו. בעמדת הפריקה עיניו שהבחינה בשק ועצרה את המסוע באופן אוטומטי (כדי שהשק לא ייפול מהקצה). מלגזה הרימה את המשטח והשק מהמסוע והובילה אותם לעמדת קשירה מחוץ לבית האריזה. בעמדת הקשירה היה עובד שקשר את פתח השק בחבל וחיבר את רצועות ההרמה (אזני השק) למלגזה. המלגזה הרימה את השק ממשטח העץ ונשאה אותו באמצעות רצועות ההרמה למכולה, בה הובל מהמפעל.

6. ארכו של המסוע היה, כאמור, כ-50 מטרים ובזמן נתון הצטברו עליו כ-15 שקים (עמ' 22, 10) שהתקדמו באופן אוטומטי – כשהמלגזה הרימה שק מעמדת הפריקה העינית הבחינה בכך והפעילה את המסוע כדי לקדם את השקים הבאים אחריו, כשהשק הראשון הגיע לעמדת הפריקה העינית עצרה את המסוע באופן אוטומטי, שוב הגיעה המלגזה, וחוזר חלילה.

התאונה

7. התאונה ארעה ב-27/10/2014 בשעה 30:4 לערך, במהלך משמרת הלילה.
8. התובע עבד בעמדת הקשירה ותפקידו היה, כאמור, לקשור את פתחי השקים ולחברם למלגזה. העובדים היו בהפסקת קפה ולכן המסוע עמד. התובע חזר מן ההפסקה, ראה את השקים ממתניים על גבי המסוע, ראה שהעובדים האחרים טרם חזרו מהפסקה, טיפס על המסוע והחל לקשור את השקים עליו במקום בעמדת הקשירה.
9. המלגזן, מר אדיר אשכנזי, חזר מהפסקה מעט אחרי התובע (לטענתו התעכב כי שוחח בטלפון) ולא הבחין בתובע שעבד על המסוע. המלגזן החל לעבוד והרים את השק שהמתין בעמדת הפריקה. פעולה זו גרמה למסוע לפעול באופן אוטומטי ולקדם את השקים האחרים. **כתוצאה מכך נלכדה רגלו של התובע בין שני מקטעים של המסוע והשק הכבד ונמחצה.**
10. התובע זעק לעזרה ולחץ על מפסק החירום הסמוך למקום התאונה **אך המפסק לא עבד.**
11. המלגזן, מר אשכנזי, הגיע למקום במהירות **לחץ על מפסק חירום אחד שגם הוא לא פעל.**
12. המלגזן נסע לעמדת המילוי בה עבד ראש הצוות (איגור) ורק לאחר שראש הצוות לחץ על הפסקת המסוע בלוח הפיקוד ובמקביל משך במפסק חירום חבל נעצרה פעולת המסועים.
13. המלגזן חזר לתובע והרים את שק הענק שמחץ את רגלו, ולאחר מכן פירקו העובדים את גילי המסוע וחילצו את התובע.
14. האירוע כולו נמשך כעשר דקות, ובמקביל הוזעק אמבולנס שביצע פעולות חירום ופינה את התובע, אך בהמשך, לאחר מספר דקות, הוזעק מסוק צבאי שפינה את התובע לבית חולים סורוקה.
15. בבית החולים נמצא כי קרסולו ושוק ירך ימין התרסקו ואובחנו שברים פתוחים עם נזקים נרחבים לרקמות הרכות. התובע אושפז ביחידה לטיפול נמרץ ועבר 15 ניתוחים. כעבור ארבעה חודשים עבר ניתוח נוסף. לתובע נותרה נכות אורתופדית בשיעור 44%, נכות פלסטית בשיעור 10% ונכות נפשית בשיעור 10%. לטענת התובע מאז התאונה נשלל ממנו כושר עיסוקו לחלוטין והוא לא שב לעבוד עד היום. לשלמות התמונה נאמר כי מאחר ומדובר בתאונת עבודה התובע מקבל ויקבל מהמוסד לביטוח לאומי (המל"ל) תגמולים ששיעורם הכולל כ-2,800,000 ₪.

חילוקי הדעות

16. אין מחלוקת על קרות התאונה ונסיבותיה העיקריות (שפורטו גם בדוח בדיקה מקיף שערכה נתבעת 2 לאחר התאונה – נספח ד' למוצגי הנתבעות), אך המחלוקת נוגעת הן לאחריות והן לנזק.
17. בעניין האחריות המחלוקת סבה בעיקר את התנהלות התובע וחלקו בקרות התאונה, כשהנתבעות מבקשות לייחס לו אשם תורם מכריע עד כדי הסרת האחריות מהן. בתמצית נאמר כי התובע טוען שלא קיבל הדרכות, שהופעל עליו לחץ לביצוע העבודה, ששיטת העבודה כללה קשירת

שקים על המסוע באופן קבוע, ושהמסוע עצמו היה תקול משום שהיו בו שלבים שבורים ומפני שמפסקי הביטחון לא פעלו. ואילו הנתבעות מצדן טוענות כי העובדים קיבלו הדרכות בטיחות, כולל ביום האירוע, כי התובע היה מודע לאיסור לעלות על המסוע ולסכנה הנובעת ממנו, וכי ביקש, על דעתו ובניגוד לכללים, לסיים את העבודה במהירות כדי שיוכל לצאת להפסקה. הצדדים חלוקים גם ביחס לחלוקת האחריות שבין שתי הנתבעות, כשהתובע מבקש לייחס אשם מכריע לנתבעת 2 והנתבעות מבקשות לייחס אשם גדול יותר לנתבעת 1. טעמה של מחלוקת זו בעיקר בניכוי תגמולי המל"ל.

18. בעניין הנזק, התובע טוען כי איבד את כושר עיסוקו כליל ומבקש פיצוי לפי נכות של 83% ושכר של 12,000 ₪ בחודש, ונזקים נוספים, והוא מעריך את נזקיו מצטברים בכ-7,000,000 ₪. הנתבעות סבורות כי התובע מפרז בנזקיו, כי יש באפשרותו לעבוד וכי עברו התעסוקתי לא היה רציף דבר המלמד כי כושר השתכרותו נמוך. על יסוד נתונים אלו הן מחשבות את הפיצוי לפי שכר של כ-7,000 ₪ לחודש ונכות תפקודית של 33% ומעריכות את נזקיו בסכום של כ-980,000 ₪ בלבד.

19. מטעם התובע העידו הוא עצמו, העובד מר ניסים גואל שלא היה בתאונה אך העיד על תנאי העבודה בבית האריזה והמלגזן במועד התאונה מר אדיר אשכנזי. מטעם הנתבעות העידו מר אלי ביטון מנהל ובעלים של הנתבעת 1 ומר אריה אקוניס יו"ר הנתבעת 2 בעת התאונה. כמו כן נחקרה האקטוארית ענת ספיר אשר ערכה את חוות דעת אקטואריות מטעם הנתבעות.

אחריות

20. האחריות המושגית והקונקרטית אינן שנויות במחלוקת וניתן לקצר – מעביד חייב לנקוט אמצעים סבירים כדי להגן על עובדיו מפני סיכונים המצויים במקום העבודה, ובכלל זה עליו לוודא כי הציוד תקין ושמיש, להנהיג נהלי עבודה בטוחים, לאכוף אותם, ולתת לעובדיו הנחיות והדרכות בנוגע לסיכונים במקום העבודה ולדרכים להימנע מהם (ע"א 663/88 שירוזיאן נ' לבידי אשקלון, פ"ד מז(3) 225 (1993); ע"א 4114/90 בן שושן נ' כירכיה קואופרטיבית, פ"ד מח(1) 415 (1993); ע"א 7895/08 קלינה נ' יאסי' (31/8/2011)). אין מחלוקת כי חובות אלו חלות על שתי הנתבעות.

הראיות תומכות במסקנה כי הנתבעות הפרו את חובות הזהירות ויש להטיל עליהן אחריות לתאונה

21. **מפסקי החירום לא פעלו:** כאמור לעיל, חלק ממפסקי החירום לא פעלו וכשהתובע והמלגזן לחצו עליהם הם לא עצרו את פעולת המסוע. עובדה זו אינה שנויה במחלוקת ומהווה רשלנות משמעותית של נתבעת 2 שהייתה בעלת המתקן. מר אריה אקוניס, שהיה יו"ר המפעל בתקופת התאונה, הכיר בחשיבות מפסקי החירום ותקינותם והעיד כי אם היה יודע על התקלה היה דואג כי תתוקן (עמ' 47, 17). אמנם בעדותו הסביר כי לא ידע על התקלה וכי נערכו בדיקות של המסוע, ברם הנתבעות לא הראו כי נערכה בדיקה למפסקים עצמם ומאחר ומדובר במספר מפסקי חירום תקולים המסקנה היא שכלל לא נערכה בדיקה שכזו. חיזוק למסקנה זו נמצא בעדותו של מר ניסים גואל, שעבד כמלגזן במפעל, כי הבעיה הייתה ידועה ו"הפטוריות בקו (מפסקי חירום) לא היו עובדים ... כשהיית לוחץ זה לא היה עוצר..." (עמ' 26, 26-21)). חשוב להדגיש כי מפסקי חירום תקינים לא היו מונעים את התאונה, שכן הצורך ללחוץ עליהם נוצר רק אחרי שרגלו של התובע כבר נתפסה, אך עדיין קיים קשר סיבתי לנזק וחומרותו שכן אם המסוע היה נעצר באופן מידי ולא ממשיך להסתובב ולקדם את השק הכבד בזמן שרגלו של התובע מחוצה באמצע, הדבר היה מונע את הנזק הקשה לרגל

ואולי חוסך אותו לחלוטין. יתרה מכך, **מצב מפסקי החירום מעיד על התנהלות הנתבעות ועל הפער שבין הצהרה על שמירת הבטיחות לבין שמירתה בפועל.**

22. **תקלות במסוע:** שלושת העובדים – התובע, מר גואל ומר אשכנזי – העידו כי במסוע היו תקלות שונות, ובעיקר שלבים שבורים שגרמו לתקיעה של השקים או לנפילתם מהמסוע, וכי כאשר השקים נתקעו היה צריך לעלות על המסוע ולשחרר אותם. מר אקוניס אישר כי היו לעתים תקלות בקו אך טען כי אלו תוקנו ולא סיכנו את העובדים: "הציוד, בגלל שעובד 24/7, יש שברים ויש תקלות שלוקח יותר זמן לתקן ואם יש מפגע אז משביתים את המערכת. יש תקלות שיש פגיעה בקצב הייצור, אז זו החלטה ניהולית מה מסכן לעומת מרוויח. כן היו פעמים רבות שהיו חסרים שלבים או חלקים, אבל זה היה במקומות שאסור לעבוד לעלות. לא היה קשר בין התקלה לסיכון הבטיחותי של העובדים. היה קשר לייצור, מייצר פחות" (עמ' 43, 14-10). מאחר והגרסאות אינן סותרות זו את זו וניתנות ליישוב המסקנה היא כי אכן היו תקלות בקו שכל הנראה תוקנו, ומכאן שלא הוכחה רשלנות של הנתבעות בעניין זה. ממילא מצבו של הקו לא גרם לתאונה שכן התובע עלה למסוע משום שחשב שהעובדים האחרים בהפסקה וכדי לזרז את קשירת השקים שהצטברו והתאונה לא נגרמה בשל שלב שבור אלא משום שהרגל נמחצה בין שני חלקי המסוע שפעלו באופן תקין והשק הכבד.

23. **התובע לא חתם על דף המשימה ביום התאונה:** הוכח כי היה "דף משימה" עליו היו העובדים אמורים לחתום מדי משמרת, וכי דף זה כלל, בין היתר, את המשפט "אוודא הפסקת המסוע (חשמלית) בעת הכנסת ידיים או כניסה לאזור המסוע". עם זאת, הראיות מלמדות שלא הייתה הקפדה על החתימה בדף המשימה, ועיון בדף המשימה ליום התאונה (נספח ג' למוצגי הנתבעות) מעלה כי שמות העובדים נרשמו על ידי אדם אחד (מר אשכנזי טען כי הוא זה שרשם את השמות), אך רק חלק מהעובדים חתמו לצד שמם. ממצא זה תואם את עדות התובע כי שמו נרשם על ידי אדם אחר אך הוא לא חתם על דף המשימה (עמ' 13, 29). אמנם יש חתימה כלשהי לצד שמו, אך התובע מכחיש כי מדובר בחתימתו והיא אכן שונה מן החתימה בתצהיר ודומה לחתימה המופיעה לצד שמו של העובד איגור באחד הימים האחרים (יום ג'). המצב השתנה בימים שאחרי התאונה בהם לצד כל שם יש חתימה, ומכאן שרק אחרי התאונה החלו להקפיד על נוהל החתימה. העובדה שהתובע לא חתם על הטופס ביום התאונה לא תרמה אמנם לתאונה, שכן סביר כי חתם בימים אחרים וממילא נמצא כי ידע שהעבודה על המסוע מסוכנת ואסור לעבוד עליו כשהוא פועל, אולם ההתנהלות מול דף המשימה מלמדת כי גם אם היו נהלים וכללים לא הייתה הקפדה על ביצועם, דבר התומך בגרסת התובע בנקודה זו.

24. **היו נהלי בטיחות אך לא הוכח כי קוימו ונאכפו:** הוכח כי נתבעת 2 קיימה הדרכות בטיחות והתובע השתתף בהן (נספח ז' למוצגי הנתבעות). ניכר גם כי לנתבעת 2 היו נהלי בטיחות מסודרים ואף בוצעו תדריכים לעובדים והם היו אמורים, כאמור, לחתום על דף משימה יומי. הדברים עלו בעדותו של מר אקוניס, מנהל נתבעת 2, שניכר כי נושא בטיחות העובדים היה חשוב בעיניו, אך במידה פחותה בהרבה מעדותו של מר ביטון, מנהל נתבעת 1, אף שבהתאם להסכמים נתבעת 1 הייתה אמורה לדאוג לבטיחות עובדיה. אלא שאין די בקביעת נהלי עבודה תקינים ובהחתמת עובדים על טפסים, וחובתו של המעביד היא לוודא כי העובדים אכן מקיימים את הנהל ולא מסכנים את עצמם (ע"א 707/79 וינר נ' אמסלם פ"ד לה(2) 211 (1980); ע"א 3463/95 מ"י נ' דרנני, פ"ד נ(3) 433 (1996); והפסיקה שהוזכרה לעיל).

25. במקרה הנוכחי הנתבעות לא הוכיחו כי הייתה הקפדה על נהלי הבטיחות. נהפוך הוא. שלושת העובדים העידו כי לא הייתה הקפדה על הנהלים, ובאופן ספציפי – כי עובדים היו עולים על המסוע כדי לקשור שקים חרף האיסור הפורמאלי לעשות זאת (סעיף 11 לתצהיר מר אשכנזי, סעיפים 6 ו-11 לתצהיר מר גואל, סעיף 12 לתצהיר התובע). גרסה זו נתמכה בממצאי תחקיר האירוע (נספח ד) לפיהם "נראה כי עליה על המסוע לא היה נהוג בשגרה לצורך קשירת שקי הענק, אולם בשיחות עם העובדים עולה כי זו לא הייתה הפעם הראשונה בה זה נעשה"; והיא מתחזקת נוכח הממצאים שפורטו לעיל בדבר העדר הקפדה על הנהלים בדף המשימה ובנוגע למפסקי הבטיחות. הנתבעות מצדן הביאו לעדות את מר אקוניס ומר ביטון שהיו מנהלי החברות בזמן התאונה והעידו כי אכן היו נהלי בטיחות ואף הדרכות (טענות שממילא גובו במסמכים), אך לא יכלו להעיד מידיעה אישית על אופן העבודה בפועל ועל אכיפת נהלי הבטיחות בשטח בזמן משמרת, בוודאי משמרת לילה (עדות מר ביטון בעמ' 29; עדות מר אקוניס בעמ' 47, 1). לא הובאו עדים שעבדו בפועל, כמו איגור מנהל העבודה במשמרת בה קרתה התאונה או עובדים ומנהלים אחרים שביצעו את העבודה ויכלו להעיד באופן בלתי אמצעי על אופן העבודה ועל אכיפת נהלי הבטיחות. חסרונם של עדים אלה פועל לחובת הנתבעות. מר אקוניס העיד אמנם כי כאשר הוא עצמו ראה עובד עומד על המסוע אותו עובד עלה לבירור והושעה מהעבודה (עמ' 42, 16), אך עדות זו (שלא גובתה בראיות או מידע ספציפי) רק מלמדת כי היו עובדים שאכן עלו על המסוע למרות נהלי הזהירות, ומתעורר ספק אם מקרה השעיה יחיד זה (ככל שהיה) אכן הרתיע עובדים במהלך משמרת לילה שבה ההנהלה אינה נמצאת. ואכן, לאחר התאונה וכאחד מלקחיה, החליטו הנתבעות להוסיף מנהל עבודה ולא רק מנהל צוות גם במשמרת הלילה, דבר שלא היה מקובל בזמן התאונה (עמ' 30).

26. המסקנה היא כי אף שלנתבעות היו נהלי בטיחות והדרכות, ולמרות שסביר כי העובדים והתובע ביניהם ידעו שיש סיכון בעבודה על המסוע, נהלי העבודה לא **נאכפו והיה קיים פער בין הרצון לשמור על בטיחות לבין שמירתה בפועל**. ולענייננו הוכח כי העובדים נהגו מדי פעם לעלות על המסוע לצורך קשירת השקים. ממצא זה מחריף בשים לב לראש הפרק הבא העוסק במספר העובדים ובלחץ העבודה.

27. **במשמרת בה קרתה התאונה חסרו עובדים**: במשמרת הלילה היו אמורים לעבוד ששה עובדים. בפועל ביום התאונה עבדו ארבעה עובדים בלבד, וחסרו מלגזנים (ראו פירוט בדוח הבדיקה, נספח ד'). התובע ומר אשכנזי העידו כי מצבת כוח האדם המצומצמת גרמה לעומס עבודה גדול ולהצטברות שקי ענק על המסוע וזו הסיבה בגללה ביקש התובע לקשור את השקים על המסוע. מר ביטון, מנהל נתבעת 1, טען כי חסרונם של העובדים לא גרם עומס וכי ההשלכה הייתה על קצב העבודה, אך מדובר באמירה כללית שאינה מתיישבת עם המציאות, וברי כי הפחתה של 33% מכוח העבודה מאט ויוצר עומס. מסקנה זו מתחזקת מאופן העבודה בקו אריזות המלח, שכן עמדת המילוי מאוישת ממילא בעובד ארבעה כך שמספר השקים שיוצא למסוע לא אמור לפחות עקב ההפחתה במספר העובדים הכולל. לעומת זאת, סביר כי חסרונם של מלגזנים שיפרקו את השקים מן המסוע לעמדת הקשירה ובהמשך למכולה גורם להצטברות שקים על המסוע ובעמדת הקשירה, ולהאטה משמעותית בעבודה. התוצאה היא לחץ עבודה גדול שמעודד עובדים ל"קיצורי דרך" וסיכונים, ובענייננו – את התובע לקשור את השקים על גבי המסוע בזמן שעמד, כדי לחסוך את קשירתם בהמשך.

28. **אכיפה של נהלי הבטיחות נועדה בדיוק למצבים שכאלו, בהם העובדים בלחץ ועלולים ליטול סיכון מיותר,** ואילו הייתה אכיפה התובע היה מורתע מלעלות על המסוע למרות הלחץ. אולם בהעדר אכיפה והקפדה, ומשהוכח כי העובדים אכן נהגו מדי פעם לעלות למסוע ולקשור עליו שקים, הלחץ הכריע והתובע עלה על המסוע מבלי לנתקו מהחשמל כאשר חשב שהעובדים האחרים בהפסקה ואין סכנה שיפעל. למצער היה מצופה כי נוכח המחסור בעובדים יעשה תדריך לפני העבודה שייתן דגשים לעובדים הן לביצוע העבודה והן לזהירות, אך תדריך שכזה לא נעשה. גם בעניין זה עדותו של איגור מנהל המשמרת, שהיה גם זה שאמור לפקח על העובדים ולנהל את העבודה דווקא במצבי עומס מסוג זה, הייתה עשויה לשפוך אור ולתמוך בטענות הנתבעות, ובהעדרה נפנה לדברים שנכתבו בדוח הבדיקה כי "עובדה זו תרמה להיעדר פיקוח ניהולי על צוות העובדים ועומס ולחץ מיותרים". כאמור, לאחר התאונה וכאחד מלקחיה, החליטו הנתבעות להוסיף מנהל עבודה גם במשמרת הלילה.

התוצאה המצטברת מכל אלו היא כי הנתבעות לא מילאו את חובתן כמעביד סביר. אמנם ניתנו הדרכות בטיחות ונקבעו נהלים, אך אלו לא נאכפו, בוודאי במשמרת בה חסרו עובדים ונוצר עומס עבודה. נתונים אלו גרמו לתאונה, ולכך מתווספת התקלה החמורה במפסקי החירום. בנסיבות אלו נקבע כי לנתבעות אחריות לתאונה ולנזקי התובע.

אשם תורם

29. הנתבעות טוענות כי יש לייחס לתובע רשלנות תורמת ומכריעה, שכן פעל בניגוד לנהלים ועלה לקשור את השקים על המסוע במקום בעמדת הקשירה הייעודית. הנתבעות מפנות לדוח הבדיקה שם נכתב כי "לדברי העובד, ידע שאסור לעלות על הסרט, אך רצה לחסוך זמן בעמדת הקשירה הממוקמת מחוץ לבית האריזה" וכי "הסיבה היחידה לקרות האירוע היא העבודה בניגוד להוראות בטיחות הכתובות בדף המשימה והוראות המנהלים, במידה והעובד לא היה עולה על המסוע האירוע לא היה מתרחש. יש להדגיש כי לא ברור מה חסך העובד ומדוע רצה לעשות זאת היות וממילא היה צריך לצאת לעמדת הקשירה על מנת להכניס את אזני השק הענק למלגזה". דברים דומים נאמרו בעדותו של מר אקוניס: "עד היום לא מצליח להבין איך לעלות על מסוע במקום שאדם עלה, איך הופך את העבודה יותר יעילה, איך פותר בעיה, אין דבר שאני מוצא אותו ענייני בפעולה עצמה. זה פשוט לא הגיוני. זה מסוג אותם דברים כמו שאגיד לאדם לחצות כביש עם עיניים עצומות. אין לי הסבר" (עמ' 45, 33-30). התובע סבור שאין לייחס לו אשם תורם כלשהו.

30. **סעיף 68 לפקודת הניזקין** [נוסח חדש] קובע כי הפיצויים "יופחתו בשיעור שבית המשפט ימצא לנכון ולצודק תוך התחשבות במידת אחריותו של התובע לנזק". שיעור ההפחתה נקבע בהתחשב בשני מבחנים – מבחן פיזי-סיבתי של גרימת הנזק ומבחן נורמטיבי של מידת האשם בהתנהגותו של הניזוק (ע"א 7099/16 פלוני נ' דודן (8/8/2019)). בכל הנוגע לתאונות עבודה הנטייה היא להקפיד עם המעביד ולצמצם בייחוס רשלנות תורמת לעובד, שכן חזקה כי העובד פעל לטובת המעביד ובמטרה לבצע את העבודה. אולם, גם על העובד מוטלת חובה להיזהר בביצוע עבודתו ולמלא אחר כללי זהירות שקבע המעביד, ואם נמצא כי תרומתו לתאונה בולטת וברורה יש לחייבו באשם תורם (ע"א 655/80 מפעלי קירור צפון נ' מרציאנו, פ"ד לו(2) 592 (1982)). "לא בנקל יטיל בית המשפט אשם תורם על עובד, אלא במקרים בהם אשמו לקרות התאונה היה בולט וברור" (ע"א 1815/09 סופרדור כבלים בע"מ נ' אלבז (27/12/2010)). על בית המשפט לבחון אפוא את "מידת האשמה המוסרית" של העובד והמעביד ולהציב את מעשי הרשלנות של המזיק והניזוק, זה מול זה

על מנת להעריך את מידתם ומשקלם (ע"א 417/81 רמדה נ' אמסלם, פ"ד לח(1) 72, 81 (1984); ע"א 1062/15 והבי' נ' נזאל (10/5/2016)).

31. במקרה הנוכחי מתקיימים שני המבחנים לקביעת אשם תורם. המבחן הפיזי-סיבתי מתקיים משום שאם התובע לא היה עולה ביוזמתו על המסוע אלא קושר את השקים בעמדת הקשירה הייעודית התאונה לא הייתה מתרחשת. אשר למבחן הנורמטיבי, נמצא כי התנהלות התובע לא הייתה תקינה ויש לו תרומה לתאונה. התובע אמנם עלה למסוע כדי לקדם את העבודה ובשל הלחץ שנגרם עקב חוסר בעובדים, אך עשה זאת על דעתו ולא עקב הוראה של מנהל הצוות או אדם אחר. התובע עבד במפעל כעשרה חודשים והכיר היטב את העבודה ואת הנהלים. הוא עבר הדרכות וידע כי המסוע מסוכן וכי הנוהל אוסר עבודה על המסוע אלא אם זה נותק מחשמל. התובע אינו מכחיש זאת, אלא טוען שבעבר העובדים נהגו לעלות למסוע ולעבוד עליו למרות האיסור וכי המנהלים העלימו עין. גם התנהגותו מעידה על מודעות לסכנה, שכן עלה לקשור שקים על המסוע רק משום שחשב שהעובדים האחרים נמצאים בהפסקה ואין סכנה שהמסוע יתחיל לפעול. מכאן שידע על הסכנה, אך הוא לא הודיע לעובדים האחרים שהוא עולה על המסוע ולא וידא שהם מודעים לפעולותיו, אף שידע כי העובדים צפויים לחזור מההפסקה תוך מספר דקות. ניכר אפוא כי התנהלות התובע תרמה באופן ברור ובולט לתאונה הן באופן פיזי והן מבחינה נורמטיבית שכן הפר במודע את הכללים – גם אם הדבר היה לטובת קידום העבודה.

32. בנסיבות אלו, באיזון בין אחריות הנתבעות ורשלנותן כפי שפורטו למעלה, אך גם העובדה שהנתבעות כן הקפידו על קביעת נהלי עבודה והדרכות ושהייתה הקפדה מסוימת; ובין התנהלות התובע ומידת האשם מכך שעלה למסוע ביוזמתו למרות שהיה מודע לסכנה ולאיסור לעלות עליו ולא התריע בפני העובדים האחרים על עלייתו; בהתחשב במבחן הפיזי-סיבתי הנוטה לחובת התובע, אך גם בהחמרה הנובעת מקיומם של מספקי בטיחות תקולים; ובהתאם לפסיקה שפורטה למעלה בנוגע ליחסים שבין עובד ומעביד וחלוקת האחריות ביניהם שאינה שוויונית; מיוחס לתובע אשם תורם בשיעור 20%.

האשם התורם המיוחד לתובע – 20%

חלוקת האחריות בין הנתבעות

33. הנתבעות מבוטחות במשותף ואחריותן יחד ולחוד. אין ספק כי התובע יפוצה אם יפסק פיצוי. חרף זאת נדרשו הצדדים לחלוקת האחריות הפנימית בין הנתבעות, ונראה כי הסיבה לכך היא ניכוי המל"ל. לכן התובע מבקש להשית 90% מהאחריות על נתבעת 2 שאינה מעסיקתו מבחינת מל"ל ו-10% על נתבעת 1 שהיא המעסיק הרשמי; ואילו הנתבעות מבקשות ליחס להן אחריות בשיעור הפוך – 90% לנתבעת 1 ו-10%-5 לנתבעת 2.

34. יש כמובן קושי לכימות אריתמטי מדויק של האחריות היחסית, ובדומה לסוגיית האשם התורם אף היא מוכרעת בהתאם למבחן הפיזי-סיבתי והמבחן הנורמטיבי. על פי רוב, כאשר מדובר בחברת כוח אדם המעבירה עובדים למעסיק ומעורבת במידה מצומצמת בעבודה, חלוקת האחריות

היא כפי שמציעות הנתבעות 5-10%. אולם נתבעת 1 אינה חברת כוח אדם, והוכח כי הייתה מעורבת בעבודה, סיפקה את מנהל הצוות, נטלה על עצמה לבצע הדרכות בטיחות וספר נהלים (סעיף 7.3 לדוח הבדיקה), הייתה אחראית לוודא שלמשמרת מגיעה מצבת עובדים מלאה (עמ' 46, 27) ולא הודיעה מראש על חסרונם של עובדים (עמ' 45, 18), וכן, כפי שהדגיש התובע עצמו במהלך חקירתו של מר ביטון, לא וידאה את תקינות הקו עליו עבדו עובדיה (עמ' 31, 16). עובדות אלו אינן שוללות את המסקנה כי נתבעת 2 היא האחראית העיקרית לתאונה, שאירעה בבית האריזה שלה, תחת השגחתה, בעבודה עבודה ועקב תקלה במסוע. נתבעת 2 היא גם זו אשר העבירה בפועל את הדרכות הבטיחות לעובדים והייתה אחראית על קצב העבודה. מר אקוניס לא התנער מכל אלו בעדותו ואישר את אחריות נתבעת 2 לבטיחות במפעל. המבחן הפיזי נוטה אפוא בבירור לחובת נתבעת 2, ואילו המבחן הנורמטיבי נחלק בין המשיבות, ולכן נקבע כי חלוקת האחריות היחסית ביניהן היא 67% לנתבעת 2 ו-33% לנתבעת 1 (למען הסר ספק מובהר כי מדובר באחריות לאחר האשם התורם).

הנתבעות אחראיות לתאונה יחד ולחוד. מאחריותן יש לנכות 20% אשם תורם לתובע. ובחלוקה הפנימית ביניהן האחריות היא 33% לנתבעת 1 ו-67% לנתבעת 2.

הנזק

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

ראשי הנזק

XXXXXXXXXX

סך כל נזקי התובע 4,456,109 ₪

סך כל נזקי התובע בניכוי אשם תורם – 3,564,887 ₪

ניכויי חל"ל

XXXXXXXXXX

סוף דבר

35. התביעה מתקבלת. הנתבעות ישלמו לתובע סך של 756,385 ₪ בתוספת שכ"ט עו"ד בסך 175,000 ₪ והוצאות משפט בסך 15,000 ₪. חלוקת האחריות בין הנתבעות – 33% נתבעת 1 ו-67% נתבעת 2. האחריות יחד ולחוד. הסכומים ישולמו תוך 45 ימים ולאחר מכן יישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין.

ניתן היום, כ"ז אייר תשפ"א, 09 מאי 2021, בהעדר הצדדים.